

Sygn.akt III AUa 1323/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Bohdan Bieniek

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wznowienie wypłaty emerytury

na skutek skargi wnioskodawczyni M. P.

o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 15 maja 2012r. sygn. akt III AUa 121/12

I. oddala skargę;

II. zasądza od M. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III AUa 1323/12

UZASADNIENIE

M. P. pismem z dnia 21 grudnia 2012 roku wywiodła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 15 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 121/12. Powyższy wyrok został wydany wskutek rozpoznania apelacji M. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 13 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt V U (...) oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 4 października 2011 roku. Powyższą decyzją, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, Nr 257, poz. 1726), organ rentowy wstrzymał M. P. wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku.

Jako podstawę wznowienia postępowania skarżąca wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132).

M. P. domagała się wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem i wypłaty zawieszony emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 31 sierpnia 2012 roku wraz z ustawowymi odsetkami. Nadto wniosła o zwrot kosztów zastępstwa procesowego uiszczonych na rzecz ZUS w wysokości 120 złotych oraz o zwrot kosztów własnych związanych z przygotowaniem dokumentów, przesyłkami i dojazdami na rozprawy w kwocie 120 złotych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Apelacyjnego skarga wywiedziona przez M. P. nie zasługiwała na uwzględnienie.

Warunkiem dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania jest spełnienie wymagań określonych w art. 410 § 1 k.p.c., tj. zachowanie terminu do jej wniesienia oraz oparcie skargi na ustawowej podstawie wznowienia.

Skarżąca spełniła powyższe warunki. Mając na względzie datę ogłoszenia w Dzienniku Ustaw orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, na którym skarżąca oparła skargę, tj. dzień 22 listopada 2012 roku, skarga została wywiedziona w terminie określonym w art. 407 § 2 k.p.c. Jako podstawę wznowienia skarżąca wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132) stwierdzający niezgodność (w określonym zakresie) art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z Konstytucją, co formalnie spełnia warunek oparcia skargi na ustawowej podstawie. Nadto M. P. prawidłowo skierowała skargę do Sądu Apelacyjnego jako sądu wyższej instancji wydającego orzeczenie w sprawie, co odpowiada dyspozycji art. 405 k.p.c.

Stosownie do art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132) orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od dnia 1 października 2011 roku. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż dokonana przez ustawodawcę zmiana, polegająca na dodaniu do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, dotyczy niezwykle ważnej z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury kwestii, jaką jest treść ryzyka emerytalnego rozumianego jako zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Określenie jego treści przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku),

to, zdaniem Trybunału, niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas była wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Skutkiem powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy (z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw) art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od dnia 1 stycznia 2011 roku.

M. P. nabyła prawo do emerytury na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 26 września 2007 roku (wydanej wskutek rozpoznania jej wniosku z dnia 21 września 2007 roku) od dnia 1 września 2007 roku. W czasie, w którym skarżąca nabyła prawo do emerytury, obowiązywał art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiący, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Stąd na podstawie decyzji organu rentowego z dnia 26 września 2007 roku przyznano M. P. prawo do emerytury i zawieszono wypłatę świadczenia z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną zatrudnienia.

W/w przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 roku na podstawie art. 37 pkt 5b ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2008 roku, Nr 228, poz. 1507 ze zm.). Taki stan prawny, kiedy nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury, istniał od dnia 8 stycznia 2009 roku aż do wprowadzenia z dniem 1 stycznia 2011 roku przepisu art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W związku ze zmianą przepisów (tj. uchyceniem art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 29 stycznia 2009 roku od dnia 1 stycznia 2009 roku podjęto na rzecz skarżącej wypłatę emerytury, natomiast decyzją w/w organu rentowego z dnia 4 października 2011 roku od dnia 1 października 2011 roku wstrzymano wypłatę świadczenia w związku z wejściem w życie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Kolejną decyzją organu rentowego z dnia 4 września 2012 roku wznowiono od dnia 1 września 2012 roku wypłatę świadczenia z uwagi na rozwiązanie przez ubezpieczoną z dniem 31 sierpnia 2012 roku stosunku pracy.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw utracił moc jedynie w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku (konkretnie w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku), bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Skarżąca nie należy do kręgu takich osób, zatem przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie jej dotyczącym nie utracił mocy na podstawie powoływanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego. M. P. nabyła bowiem prawo do świadczenia w okresie obowiązywania przepisu art. 103

ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który przewidywał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który stał się podstawą wywiedzionej skargi o wznowienie postępowania dotyczy jedynie osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału osoby, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w korzystnym stanie prawnym (tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy) winny zachować prawo do wypłaty emerytury również po dniu 1 października 2011 roku. Skarżąca znajduje się w innej sytuacji, bowiem nabyła emeryturę w okresie, kiedy dla realizacji prawa do świadczenia wymagane było rozwiązanie stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Stąd wejście w życie od dnia 1 października 2011 roku art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie powoduje, aby skarżąca musiała poddać się nowej treści ryzyka emerytalnego. Przeciwnie, zarówno w stanie prawnym obowiązującym w czasie nabycia przez nią prawa do emerytury, jak również od dnia 1 października 2011 roku ryzyko emerytalne było takie samo, tj. dla nabycia i zrealizowania prawa do emerytury należało spełnić wymogi wieku, stażu ubezpieczeniowego oraz rozwiązania stosunku pracy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. skargę o wznowienie postępowania oddalił (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.) – (pkt II sentencji wyroku).

A.K.